

Aan de (plv.) leden van de vaste commissie voor Economische Zaken

Datum 11 mei 2015
Behandeld door P.Veldhuizen
Ons kenmerk PV-21120207
Onderwerp Behandeling Wetsvoorstel Regels ter bescherming van de natuur
(Wet natuurbescherming)

Geachte leden van de commissie,

Binnenkort behandelt uw commissie het wetsvoorstel 'Regels ter bescherming van de natuur' (Wet natuurbescherming). Met het oog op deze behandeling willen de Nederlandse natuur-, landschaps- en dierenwelzijnsorganisaties (hierna: de groene organisaties) graag nogmaals een aantal punten onder uw aandacht brengen. Deze brief benadrukt de kernpunten uit de brief die wij u in oktober 2014 hebben gestuurd (kenmerk TW/mk- 21120103).

De groene organisaties hebben geconstateerd dat de eerste nota van wijziging een aantal belangrijke verbeteringen heeft aangebracht in het wetsvoorstel, waaronder de opname van een essentiële doelbepaling waarin ook de intrinsieke waarde van natuur is erkend. Nederland volgt daarmee het goede voorbeeld van Duitsland dat de intrinsieke waarde van natuur en landschap expliciet in de doelstellingen van zijn natuurwetgeving heeft verankerd.¹ De groene organisaties juichen deze verbeteringen toe, maar hebben tegelijkertijd vastgesteld dat het wetsvoorstel nog steeds tekortkomingen heeft. Die tekortkomingen zijn voor het grootste deel aan de orde gekomen in de vragen die u heeft gesteld aan de staatssecretaris en de antwoorden daarop die zijn opgenomen in de nota naar aanleiding van het verslag. Dat heeft echter niet geleid tot nieuwe aanpassingen van het wetsvoorstel. De tweede nota van wijziging beperkt zich tot een aantal wijzigingen van technische aard die hoofdzakelijk dienen ter uitvoering van de belangrijke nieuwe Europese verordening betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten.

Wij hebben op hoofdlijnen nog steeds de volgende essentiële verbeteringen voor ogen in het wetsvoorstel (zie de bijlage voor een korte toelichting):

- 1) Algemene aanpassingen:
 - betere bescherming van natuur op zee;

¹ Bundesnaturschutzgesetz, Kapitel 1, par. 1 (http://www.gesetze-im-internet.de/bnatschg_2009/).

Aan Aan de (plv.) leden van de vaste commissie voor Economische Zaken
Datum 11 mei 2015
Ons kenmerk PV-21120207
Onderwerp Behandeling Wetsvoorstel Regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming)
Pagina 2 van 7

- betere afstemming met de visserijwetgeving (zee- en binnenvisserij);
- duidelijkheid over systeem- en eindverantwoordelijkheid/betrokkenheid Rijk;
- wettelijke eisen voor verslaglegging en monitoring door provincies;
- de algemene zorgplicht moet ook strafrechtelijk handhaafbaar zijn.

2) Gebiedsbescherming:

- ongedaan maken schrappen wettelijke bescherming van natuurmonumenten;
- wettelijke eisen stellen aan de bescherming van natuurgebieden die vallen buiten Natura 2000;
- voorzien in wettelijke bescherming van landschappelijke, cultuurhistorische en belevingswaarden.

3) Soortenbescherming:

- uitbreiding van de aanvullende lijst met een beperkt aantal beschermde inheemse soorten;
- wettelijke eisen voor de periodieke actualisatie van de aanvullende lijst;
- specifiekere wettelijke eisen voor actieve soortenbescherming;
- aanpassing van de verbodsbepalingen voor betere handhaafbaarheid van de passieve soortenbescherming;
- schrappen van jacht en van de lijst met bejaagbare soorten;
- verbieden van jacht in Natura 2000 gebieden;
- aanvullende voorwaarden stellen aan bestrijding van exoten;
- betere regels voor de handel via internet in inheemse en uitheemse dieren en planten.

Buiten deze aanpassingen vragen wij graag ook nogmaals aandacht voor verbetering van de handhaving van de natuurwetgeving: er dienen voldoende middelen beschikbaar te zijn om de regels die we maken effectief te handhaven. De handhaving capaciteit moet worden vergroot en het kennisniveau bij handhavingsinstanties moet aanzienlijk worden verbeterd. Betere afstemming tussen handhavende instanties en opsporingsdiensten is eveneens van essentieel belang: het buitengebied mag geen vrijplaats worden. Educatie, voorlichting en communicatie over de wetgeving aan ambtenaren, burgers, bedrijven en andere belanghebbenden moet daarnaast veel aandacht krijgen.

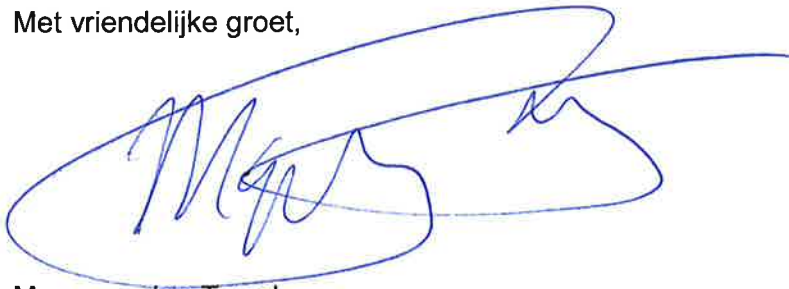
Verder vragen wij opnieuw om er voor te zorgen dat de nieuwe Wet natuurbescherming zorgvuldig en integraal geïntegreerd wordt in de Omgevingswet. De behandeling van het wetsvoorstel voor de Omgevingswet zal ongeveer tegelijkertijd in uw Kamer plaatsvinden. Binnen het instrumentarium van de Omgevingswet moeten er nog aanpassingen plaatsvinden om te verzekeren dat deze goed aansluit op het wetsvoorstel natuurbescherming. Denk hierbij aan de aanwijzing van Natura 2000-gebieden, beheerplanbevoegdheid en vergunningen voor Natura 2000-activiteiten en flora en fauna-activiteiten die niet plaatsgebonden zijn. Ook ontbreken nog grote delen van het natuurbeschermingsrecht die later zullen moeten worden ingevoegd in de Omgevingswet.

Aan Aan de (plv.) leden van de vaste commissie voor Economische Zaken
Datum 11 mei 2015
Ons kenmerk PV-21120207
Onderwerp Behandeling Wetsvoorstel Regels ter bescherming van de natuur (Wet
natuurbescherming)
Pagina 3 van 7

Het traject rondom het wetsvoorstel natuurbescherming is vaak onstuimig geweest maar wij hopen dat natuurbescherming in Nederland in rustiger vaarwater komt na de spoedige vaststelling en inwerkingtreding van deze nieuwe, moderne wet. De nieuwe wet kan een duidelijke horizon bieden voor de komende decennia. Al jarenlang genieten vele Nederlanders van de unieke natuur die ons land te bieden heeft en dit zal ook de komende jaren niet anders zijn. Wandelaars, fietsers, ruiters: onze natuur biedt voor ieder wat wils.

Wij hopen tot slot dat deze wet onze natuur vooral krachtiger en robuuster maakt. Hierin ligt voor velen een uitdaging. Een uitdaging die de groene organisaties bereid zijn om aan te gaan. Geen achteruitgang, maar vooruitgang moet ons devies zijn. Opdat de natuur in Nederland mag leven, groeien en bloeien als nooit tevoren.

Met vriendelijke groet,

Marc van den Tweel
Algemeen directeur Natuurmonumenten

Mede namens Soortenbescherming Nederland (samenwerking van Vogelbescherming Nederland, de Vlinderstichting, Stichting RAVON, Zoogdiervereniging, FLORON en EIS Kenniscentrum Insecten), Waddenvereniging, LandschappenNL, Dierencoalitie (18 organisaties), de Faunabescherming, Natuur en Milieufederaties, KNNV, Stichting De Noordzee, Wereld Natuur Fonds, IVN, Samenwerkingsverband Nationale Parken, Milieudefensie, Natuur & Milieu, Stichting Goois Natuurreserveaat, Stichting Das en Boom en Vereniging Nederlands Cultuurlandschap.

Aan Aan de (plv.) leden van de vaste commissie voor Economische Zaken
Datum 11 mei 2015
Ons kenmerk PV-21120207
Onderwerp Behandeling Wetsvoorstel Regels ter bescherming van de natuur (Wet
natuurbescherming)
Pagina 4 van 7

Bijlage

Algemeen

- Erkenning van intrinsieke waarde van natuur in de doelstellingen van de wet is positief:

het is van essentieel belang dat dit in het wetsvoorstel blijft (art. 1.8a), omdat daarmee verzekerd wordt dat rekening wordt gehouden met de intrinsieke waarde van natuur in het afwegingsproces bij beleidsvorming, op het niveau van de wet, in de uitvoeringsregelgeving en bij het uitoefenen van wettelijke bevoegdheden. Wel zou de bepaling met de doelstellingen verplaatst moeten worden van paragraaf 1.3 naar paragraaf 1.1 van het wetsvoorstel. De doelstellingen vormen immers het overkoepelend, richtinggevend kader voor de uitvoering van de gehele wet.

- Bescherming van natuur op zee is onvoldoende geregeld in het wetsvoorstel:

het wetsvoorstel is van toepassing op het gehele Nederlandse deel van de Noordzee, inclusief de exclusieve economische zone met belangrijke beperkingen ten aanzien van visserij (art.1.2). Het wetsvoorstel biedt echter vrijwel geen bescherming aan vissen en weekdieren. De visserijwetgeving vult deze lacune niet, omdat deze slechts een beperkt aantal (hoofdzakelijk commercieel geëxploiteerde) soorten dekt en primair een economische doelstelling heeft. Dezelfde problematiek geldt ook voor de bescherming van bedreigde zoetwatervissen in relatie tot de Visserijwet. Dit is een ideaal moment om er voor te zorgen dat de natuurwetgeving en de visserijwetgeving beter op elkaar worden afgestemd. Die afstemming is bovendien nodig om te verzekeren dat internationale verplichtingen en bevoegdheden ten aanzien van natuurbescherming op zee en visserij volledig en adequaat worden uitgevoerd.

- Duidelijkheid over systeem- en eindverantwoordelijkheid van het Rijk:

de groene organisaties hebben geen principiële bezwaren tegen de voorgestelde decentralisatie van bevoegdheden naar provincies, maar benadrukken dat het Rijk de systeem- en eindverantwoordelijkheid draagt voor de effectiviteit van de natuurbeschermingswetgeving.

- Wettelijke eisen nodig voor verslaglegging en monitoring voor provincies:

het wetsvoorstel voorziet in specifieke eisen voor het Rijk omtrent toezicht op de staat van instandhouding, het verzamelen van gegevens voor verslaglegging en het bevorderen van onderzoek en wetenschappelijk werk (art. 1.7). Er is echter niet voorzien in vergelijkbare eisen voor provincies die de belangrijkste verantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de wet.

- Algemene zorgplicht moet ook strafrechtelijk handhaafbaar zijn:

Aan Aan de (plv.) leden van de vaste commissie voor Economische Zaken
Datum 11 mei 2015
Ons kenmerk PV-21120207
Onderwerp Behandeling Wetsvoorstel Regels ter bescherming van de natuur (Wet
natuurbescherming)
Pagina 5 van 7

de zorgplicht die in het wetsvoorstel is opgenomen (art. 1.9) is uitsluitend bestuursrechtelijk handhaafbaar. Er zijn echter goede argumenten om de zorgplicht ook strafrechtelijk handhaafbaar te maken, zoals thans mogelijk is onder de Natuurbeschermingswet 1998 en verschillende andere wetten.

Gebiedsbescherming

- Wettelijke bescherming van natuurmonumenten en bijbehorende doelen niet schrappen:

de groene organisaties zijn teleurgesteld dat in de nota van wijziging het schrappen van de natuurbeschermingsrechtelijke bescherming van bestaande natuurmonumenten niet teruggedraaid wordt. Hier is geen sprake van nationale koppen, maar van nationale wortels. Het verslechteren van de natuurbescherming door het schrappen van de wettelijke bescherming van natuurmonumenten staat op gespannen voet met de verplichtingen die Nederland op het gebied van natuurbescherming heeft. Het gaat hier om gebieden die al decennia beschermd worden. Dankzij de aanwijzing van deze gebieden en de daarmee samenhangende bescherming hebben deze gebieden veel natuur en landschapswaarden kunnen behouden. Natuurbescherming is bij uitstek een zaak van lange termijn en consistentie. Bovendien verliezen typische belevingswaarden als rust, weidsheid, stilte en duisternis hun bescherming.

- Wettelijke eisen stellen aan bescherming van natuurgebieden die vallen buiten Natura 2000:

de groene organisaties willen bescherming van alle Nederlandse natuurgebieden en bijbehorende natuurwaarden in het wetsvoorstel. De wet moet minimaal planologische bescherming verplicht voorschrijven voor gebieden die deel uitmaken van het natuurnetwerk Nederland of aangewezen worden als bijzondere provinciale natuurgebieden vanwege hun natuurwaarden, landschappelijke waarden of cultuurhistorische betekenis (art. 1.10).

Soortenbescherming

- De aanvullende lijst met beschermde inheemse soorten beperkt uitbreiden:

het wetsvoorstel voorziet in een aanvullende lijst met beschermde inheemse soorten met bijbehorend beschermingsregime (art. 3.10 e.v.). Dat is positief. De lijst in de bijlage is echter niet volledig, omdat er verschillende soorten (bepaalde soorten vissen, weekdieren, insecten en vaatplanten) ontbreken die op basis van de gehanteerde selectiecriteria wel kwalificeren.

- In de wet opnemen dat de aanvullende lijst met beschermde inheemse soorten periodiek wordt geactualiseerd:

Aan Aan de (plv.) leden van de vaste commissie voor Economische Zaken
Datum 11 mei 2015
Ons kenmerk PV-21120207
Onderwerp Behandeling Wetsvoorstel Regels ter bescherming van de natuur (Wet
natuurbescherming)
Pagina 6 van 7

doordat de aanvullende lijst met beschermde inheemse soorten nu onderdeel uitmaakt van de wet moet er een wetswijziging plaatsvinden om de lijst aan te passen. Uitgangspunt van de lijst is dat het soorten betreft die bescherming nodig hebben en het kan derhalve nodig zijn om de lijst met enige regelmaat aan te passen.

- Actieve soortenbescherming is te vrijblijvend geformuleerd:

het wetsvoorstel benadrukt actieve soortenbescherming (art. 1.10) en dat wordt door de groene organisaties zeer gewaardeerd. Het wetsvoorstel legt de verantwoordelijkheid daarvoor geheel bij de provincies met volledige vrijheid in het kiezen van maatregelen. De wet zou specifiekere minimumeisen en instrumenten voor actieve bescherming moet voorschrijven. Daarnaast dient in het wetsvoorstel te worden bepaald dat de verplichting ten aanzien van actieve bescherming bij het Rijk ligt voor gebieden die niet provinciaal zijn ingedeeld (Noordzee, Eems-Dollard gebied).

- Passieve soortenbescherming moeilijk handhaafbaar door formulering verboden:

de handhaving van de verbodsbepalingen wordt nodeloos lastig gemaakt door de manier waarop zij zijn geformuleerd in het wetsvoorstel. Zie daarvoor de opmerkingen die zijn gemaakt in eerdere de notities die u zijn toegezonden door de Vereniging Politie Dieren- en Milieubescherming (PDM) en de opmerkingen van de Raad van State over het niet van toepassing verklaren van het verbod op verstoring van vogels als dit geen wezenlijke invloed heeft op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (artikel 3.1 lid 5). Het vereiste dat een handeling "opzettelijk" wordt begaan zou moeten worden geschrapt en de verboden zouden uniformer moeten worden geformuleerd. Artikel 3.1 lid 5 zou geheel moeten worden geschrapt.

- Jacht en lijst met bejaagbare soorten laten vervallen:

de groene organisaties pleiten er voor om de (plezier)jacht en de lijst met vrij bejaagbare soorten geheel af te schaffen. Afschot mag dan alleen nog in het kader van schadebestrijding en voor het beheer van specifieke door het Rijk aangewezen diersoorten, onder de cumulatieve voorwaarden die in de wet zijn gedefinieerd. Het doden van dieren moet daarbij uitsluitend plaatsvinden als alle andere preventieve maatregelen gefaald hebben, en het doden de enige doelmatige oplossing is. De effecten van genomen maatregelen moeten gemonitord worden om een goed beeld te krijgen van nut en effect van de maatregelen. Faunabeheereenheden moeten een transparante werkwijze hebben en ook een goede afspiegeling zijn van de samenleving, wat impliceert dat ook natuurbeschermings- en dierenwelzijnsorganisaties hier onderdeel van uitmaken.

- Jacht verbieden in Natura 2000 gebieden:

jacht wordt in het wetsvoorstel ook mogelijk in Natura 2000-gebieden. Het voorgestelde afschaffen van de lijst met vrij bejaagbare soorten zou betekenen dat

Aan Aan de (plv.) leden van de vaste commissie voor Economische Zaken
Datum 11 mei 2015
Ons kenmerk PV-21120207
Onderwerp Behandeling Wetsvoorstel Regels ter bescherming van de natuur (Wet
natuurbescherming)
Pagina 7 van 7

(plezier) jacht ook niet meer is toegestaan in deze natuurgebieden. Voor het geval dat niet gebeurt, dringen de groene organisaties er op aan om de jacht in Natura 2000-gebieden en andere beschermde natuurgebieden te verbieden, zoals dat nu het geval is. Jacht heeft namelijk een sterk verstoring effect op de aanwezige natuurwaarden in die kwetsbare gebieden.

- Voorwaarden stellen aan bestrijding van exoten:

niet alleen de handel in maar ook het bezit van aangewezen exoten wordt verboden. Dat is winst ten opzichte van het oorspronkelijke wetsvoorstel. Omwille van de eenduidigheid van de wetgeving en duidelijkheid voor de burger is afstemming met de Huisdierenlijst, die per 1 februari jl. als onderdeel van Wet Dieren van kracht geworden is, sterk aan te raden. Thans wijst de Huisdierenlijst soorten² aan, die hoge kans op significante ecologische aantasting met zich meedragen³. De groene organisaties stellen ook voor om de bestrijding van exoten, indien die toch moet plaatsvinden, te onderwerpen aan dezelfde strikte voorwaarden als beheer en bestrijding van schadelijke dieren in het algemeen en om dit expliciet in de wet op te nemen. Alleen als er sprake is van belangrijke schade of gevaar voor de volksgezondheid of een ander belang genoemd in de wet, kan een ontheffing voor bestrijding worden verleend. Dit geldt overigens ook voor verwilderde dieren.

- Handel via internet in inheemse en uitheemse planten beter regelen:

Het wetsvoorstel voorziet niet in extra maatregelen aangaande handel in en bezit van (producten van) beschermde inheemse en uitheemse diersoorten. De groene organisaties pleiten voor een specifiek verbod op de handel via internet in (producten van) nader te bepalen dier- en plantensoorten die ernstig met uitsterven bedreigd zijn, zoals olifanten. Uit onderzoek van Interpol is naar voren gekomen dat Nederland één van de grootste Europese online ivormarkten kent. Bovendien moeten er bij AMvB eisen worden gesteld aan de handel via internet in overige, ernstig met uitsterven bedreigde, dan wel kwetsbare soorten. Deze aanvullende regels zijn noodzakelijk om beter grip te krijgen op de internethandel, die de afgelopen 5 tot 10 jaar explosief is gegroeid. Hiermee wordt de transparantie van de internethandel vergroot en de monitoring door handhavingsinstanties vereenvoudigd, hetgeen een goede uitvoering en effectieve handhaving van de wet bevordert.

² zoals Finlaysonklappereekhoorn (*Callosciurus finlaysonii*) en Japanse eekhoorn (*Sciurus lis*).

³ Horizonscanning for new invasive non-native species in the Netherlands, mei 2014, Matthews, J. et al; in opdracht van NVWA

